

The Predictive Role of Demographic Variables, and Cognitive, Emotional and Spiritual Intelligences in Motivation for Academic Achievement in Female Students

Seyedeh Elnaz Mousavi¹ , Leila Salek-Ebrahimi^{2*} , Gholam Reza Ahmadi³ , Soheila Belal-Habashi⁴ ,
 Abbas Masjedi-Arani⁵ , Amir Sam Kianimoghadam⁵

1- Department of Clinical Psychology, Faculty of Medicine, Zanjan University of Medical Sciences, Zanjan, Iran.

2- Research Center of Psychiatry and Behavioral Sciences, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.

3- Department of Psychology, Faculty of Psychology & Educational Sciences, Allameh Tabatabaiee University, Tehran, Iran.

4- Department of Psychology, Faculty of Humanities, Azad University of Tonekabon, Tonekabon, Iran.

5- Department of Clinical Psychology, Faculty of Medicine, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

*Correspondence should be addressed to Ms. Leila Salek-Ebrahimi; Email: Salekebrahimi@tbzmed.ac.ir

Article Info

Received: Apr 5, 2019

Received in revised form:

Mar 10, 2019

Accepted: Jun 11, 2019

Available Online: Sep 22, 2020

Keywords:

Cognitive Intelligence
 Emotional Intelligence
 Spiritual Intelligence
 Motivation for Academic achievement

 <https://doi.org/10.22037/jrrh.v6i3.24534>

Abstract

Background and Objective: The importance of spirituality and spiritual growth in humans has attracted increasing attention of psychologists and mental health professionals over the past few decades. Also, motivational factors in cognitive involvement influence the learning process. The purpose of the present study was to investigate the predictive role of demographic, cognitive, emotional and spiritual intelligences in motivation for academic achievement in female students.

Methods: This is a causal-comparative descriptive study. The statistical population of the study included all female students aged 12-13 in Tehran. The sample population consisted of 280 girls, who were selected by multistage sampling from public schools. Data were collected using Wechsler Intelligence Test (Fourth Edition), Hermes Motivation for Academic Achievement Questionnaire, Nasserian Spiritual Intelligence, and Socioeconomic Status Questionnaire. The collected data were analyzed using regression analysis. In this study, all ethical issues have been addressed and the authors of the article reported no conflicts of interest.

Results: The results showed that there was a direct and significant relationship between motivation for achievement and cognitive, emotional and spiritual intelligences (at 99% level of confidence ($P < 1\%$)), meaning that with an increase in the independent variables, i.e., cognitive, emotional, spiritual intelligences, the level of motivation for progress also increased.

Conclusion: According to the results, cognitive, emotional and spiritual intelligences had a significant effect on students' motivation for academic achievement and with an increase in each of these variables, the level of motivation for achievement also increased in the students.

Please cite this article as: Mousavi SE, Salek-Ebrahimi L, Ahmadi GhR, Belal-Habashi S, Masjedi-Arani A, Kianimoghadam AS. The Predictive Role of Demographic Variables, and Cognitive, Emotional and Spiritual Intelligences in Motivation for Academic Achievement in Female Students. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2020;6(3):31-43. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v6i3.24534>

Summary

Background and Objective

In all educational systems, the level of academic achievement of students is an indicator of success

in scientific and school activities. Although an IQ test score can be a relatively good criterion for determining one's success, it should be noted that such tests cannot measure all aspects of intelligence. Cognitive intelligence is constant from birth or at least has relative stability.

Conversely, emotional intelligence is a flexible skill that is easy to learn (2). The subject of emotional intelligence and its use in the teaching and learning process is an issue that has attracted considerable attention in educational systems (1). Good emotions and feelings help students to provide the best they can (3). In many studies, emotional intelligence has been identified as one of the most important and powerful factors influencing educational adjustment (4). In summary, emotional intelligence influences students' academic performance in a variety of ways (1). Motivation for academic achievement refers to behaviors that lead to learning and progress (5). Meanwhile, one of the most important factors that can play a role in successful learning of the learner is the motivation for academic achievement (6). Numerous studies have shown that motivational factors affect cognitive engagement and learner control over the learning process (7). The importance of spirituality and spiritual growth in human beings has attracted the increasing attention of psychologists and mental health professionals in the last few decades (8). Artificial intelligence is a unique intelligence used to solve problems and issues related to meaning, life, and values (9).

Methods

Compliance with ethical guidelines: All participants were informed of the purpose of the study and their willingness to participate in the study was ensured before conducting the research, and they were assured that their information would be kept confidential. It was also announced that they were free to leave the study in the sampling stage. In addition, other considerations were also observed including adherence to ethical values in data collection, lack of bias in data analysis, and accuracy in citation.

The statistical population of this cross-sectional study included all female students aged 12-13 in Tehran in 2018. For this purpose, and based on Cohen's table, a sample size of 280 female students from public schools was selected based on multi-stage sampling method. In order to sample in the first stage, one school from each of the 19 education districts in Tehran was randomly selected. In the second stage, the sample members were randomly selected from among the sixth grade students of these schools. The children's parents were then invited to school. The objectives and method of the study were explained to them, and after obtaining their consent, the research questionnaires were distributed to their children by two trained

psychologists. Inclusion criteria were writing literacy, studying in public schools, living with parents, lack of visual impairment or hearing loss and the exclusion criteria were leaving the study during the Wechsler IQ test, random responses to the questionnaire.

Results

The participants were all 12 years old. In terms of birth order, 264 (97.9%) were the first-third child of the family. Participants' personal reports on the educational status of fathers show that 58 (20.7%) did not have school degree, 130 (46.4%) had diploma and advanced diploma, and 92 (32.9%) had a BA or a higher degree. In the case of the mothers, 40 (14.3%) did not have a diploma, 149 (53.2%) had a diploma and advanced diploma, and 91 (32.5%) had a BA or a higher degree.

The results showed that at 99% confidence level ($P < 0.01$) in a domain test, there was a direct and significant relationship between motivation to make progress and cognitive, emotional and spiritual intelligence. In other words, with an increase in the independent variables (cognitive, emotional, spiritual intelligences), the motivation to make progress also increases. The results of regression analysis indicated that there were multiple relationships between the research variables; That is, according to the significance level of t-tests, the independent variables could significantly predict the motivation for progress ($P < 0.001$; $F = 26.77$; $R^2_{adj} = 0.341$; $R^2 = 0.227$).

By observing the standard coefficients of beta, it can be concluded that with a one-unit change in the standard coefficients of beta, by controlling other variables, the dependent variable also changes by 1 standard deviation. According to the coefficients of B, it can be inferred that among the predictor variables, emotional intelligence ($B = 0.36$; $t = 6.15$) has a higher predictive power compared to the average ($T = 0.51$, $B17 = 0.30$).

Conclusion

Motivation and involvement of students in progress-based behaviors is an important point for teachers, parents and educators in the learning process (10) and learning to identify sources of motivation in students is one of the most important factors (11). Understanding the importance of this issue indicates that there are factors other than cognitive intelligence that can affect students' academic achievement. The findings of the present study showed that emotional and spiritual intelligence are effective in increasing the motivation for progress.

Emotional intelligence, as one of the factors regulating cognitive ability, has been considered and used by many psychologists in designing emotional and social adjustment programs for children, adolescents and young people (1).

Also, according to the results obtained from the present study, there is a positive and significant relationship between the components of emotional intelligence, which are mainly intrapersonal skills, and spiritual intelligence (12).

On the other hand, there was a significant relationship between the components of spiritual intelligence (existential thinking, transcendent consciousness, the production of personal meaning and the development of the state of consciousness) and the motivation for progress; That is, with the increase of spiritual intelligence and its related components, the motivation for academic progress also increases (12).

Spiritual intelligence is mainly concerned with one's mental ability. This intelligence gives the individual a general view of life and all sensory experiences and enables the individual to frame and reinterpret experiences (13).

Acknowledgements

The authors sincerely thank all the participants in the research, their esteemed families, as well as the educational officials who helped us in conducting this study.

Ethical considerations

The Ethics Committee in Biomedical Research of Shahid Beheshti University of Medical Sciences has confirmed this research.

Funding

According to the authors, this research did not receive any specific grants from any funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of interest

The authors did not report any conflicts of interest in this study.

Authors' contributions

Initial idea and design, data collection and writing the method and introduction sections: First and Second Authors; Data analysis and interpretation: Third Author; Review of the important contents of the article: Fifth Author; and writing the discussion and conclusion sections and revision of the text: Fourth and Sixth Authors.

References

1. Keshavarz Afshar H, Mirzaee J. Role of Social Adjustment, Emotional Intelligence and Motivational Strategies in Academic Anxiety among Students. *Counseling Culture and Psychotherapy*. 2018;9(34):211-38. (Full Text in Persian)
2. Hashemi R, Rahimi C, Mohamadi N, Molazadeh J. Emotional Intelligence and Cognitive Functions in Psychiatric Patients and Normal Subjects. *Journal of Psychological Studies*. 2017;12(4):121-42. (Full Text in Persian)
3. Cherniss C, editor *Emotional intelligence: What it is and why it matters*. Annual meeting of the Society for Industrial and Organizational Psychology, New Orleans, LA; 2000.
4. Adeyemo D. Demographic characteristics and emotional intelligence among workers in some selected organizations in Oyo State, Nigeria. *Vision*. 2008;12(1):43-8.
5. Manhas S, Sharma A. Relationship between quality of life and emotional intelligence of the sample youth. *International Journal of Current Research and Review*. 2015;7(2):1. (Full Text in Persian)
6. Rashidi Z, Moghadami M. The relationship between learning styles with Academic Achievement and Creativity of students senior Department of Education, Psychology and Social Sciences, Islamic Azad University Roudehen Branch. *Scientific Journal Management System*. 2017;7(2):1-38. (Full Text in Persian)
7. DeLong M, Winter D, Yackel CA. Management, motivation and student-centered instruction I: Analytical framework. *Problems, Resources, and Issues in Mathematics Undergraduate Studies*. 2003;13(2):97-123.
8. Aydin D. Relationship Between the Spiritual Intelligence and Self-Regulation Skills of Education Faculty Students. *Journal of Education and Training Studies*. 2018;6(12):227-34. (Full Text in Persian)
9. Mansouri R, Alebehbani M, Esmaeeli Z, Amjadian F. The effectiveness of teaching the components of spiritual intelligence on the academic achievement of high school students. *Journal of Jundishapur Education Development*. 2016;7(Supplement):81-74. (Full Text in Persian)
10. Martin AJ. Examining a multidimensional model of student motivation and engagement using a construct validation approach. *British Journal of Educational Psychology*. 2007;77(2):413-40.
11. Zamani M, Talepasand S. The Effect of Multidimensional Motivational-behavioral Interventions on Achievement Motivation, Academic Performance and Motivation of 7th grade students.

New Educational Approaches. 2017;12(1):92-109. (Full Text in Persian)

12. Loghmanpour zarini R, Talaromi Z. Investigating the Interaction of Emotional Intelligence, Spiritual Intelligence and Students' Academic Achievement Motivation (A Comparative Study of Imam Khomeini University of Marine Sciences, Noshahr and Technical & Technical University). Journal of Research on Management of Teaching in Marine Sciences. 2018;4(4):62-78. (Full Text in Persian)

13. Jafari A, Hesampour F. Predicting life satisfaction based on spiritual intelligence and psychological capital in older people. Iranian Journal of Ageing. 2017;12(1):90-103. (Full Text in Persian)

تأثير توقعات متغيرات المعرفة المجتمعية والذكاء المعرفي والانفعالي والمعنوي على حوافز التطور الدراسي عند التلامذة الإناث

السيدة الناز موسوي^١، ليلي سالك إبراهيمي^٢، غلامرضا أحمددي^٣، سهيلا بلال حبشي^٤، عباس مسجدي آراني^٥،
 أميرسام كياني مقدم^٥

- ١- قسم علم النفس السريري، كلية الطب، جامعة العلوم الطبية في زنجان، زنجان، إيران.
 - ٢- مركز تحقيقات علم النفس والعلوم السلوكية، جامعة العلوم الطبية في تبريز، تبريز، إيران.
 - ٣- قسم علم النفس، كلية علم النفس والعلوم التربوية، جامعة العلامة الطباطبائي، طهران، إيران.
 - ٤- قسم علم النفس السريري، كلية العلوم الإنسانية، الجامعة آزاد في تنكابن، تنكابن، إيران.
 - ٥- قسم علم النفس السريري، كلية الطب، جامعة الشهيد بهشتي للعلوم الطبية، طهران، إيران.
- * المراسلات الموجهة إلى السيدة ليلي سالك إبراهيمي؛ البريد الإلكتروني: Salekebrahimi@tbzmed.ac.ir

معلومات المادة

الملخص

الوصول: ٢٩ رجب ١٤٤٠
 وصول النص النهائي: ٤ رمضان ١٤٤٠
 القبول: ٧ شوال ١٤٤٠
 النشر الإلكتروني: ٤ صفر ١٤٤٢

الكلمات الرئيسية:

دوافع التقدم الدراسي
 الذكاء المعرفي
 الذكاء المعنوي
 الذكاء الانفعالي

خلفية البحث وأهدافه: لقد أثارت أهمية البعد المعنوي والنمو المعنوي في الإنسان اهتمام علماء النفس ومتخصصو الصحة النفسية بما بنحو متزايد خلال العقود الأخيرة. كما أن الدراسات تشير إلى دخالة الدوافع في عملية التعلم عند المواجهة المعرفية. ومن هنا فإن هذا التحقيق يهدف إلى دراسة تأثير توقعات متغيرات المعرفة المجتمعية والذكاء المعرفي والانفعالي والمعنوي على حوافز التطور الدراسي.

منهجية البحث: تعتبر هذه الدراسة وصفية من نوع العلي-المقارن. ويشمل مجال الدراسة جميع الطلبة الإناث اللاتي تتراوح أعمارهن من ١٢ إلى ١٣ عاماً في مدينة طهران في عام ٢٠١٨ حيث تم اختيار نموذج منهن بمقدار ٢٨٠ طالبة وفقاً لطريقة النمذجة متعددة المراحل من المدارس الحكومية. وقد تم جمع البيانات من خلال الاستفادة من اختبار الذكاء لويكسلر -النسخة الرابعة-، واختبار دوافع التقدم لهرمنس، والذكاء المعنوي لناصري، والذكاء الانفعالي لشوت، واختبار الوضع الاجتماعي والاقتصادي. وتم تفكيكها وتحليلها استناداً إلى تحليل ركسيون. وقد تمت مراعاة جميع الجوانب الأخلاقية في هذه الدراسة، ولم يلحظ مؤلفو المقالة أي تقرير لتعارض المصالح.

الكشوفات: تشير النتائج إلى وجود علاقة مباشرة وذات معنى بين دوافع التقدم من جهة والذكاء المعرفي والانفعالي والمعنوي من جهة أخرى (بمستوى اطمئنان يبلغ ٩٩ بالمائة "PO%١" في اختبار مجال ما). وبعبارة أخرى، فإنه مع زيادة معيار المتغيرات المستقلة (الذكاء المعرفي والانفعالي والمعنوي) فإن مستوى دوافع التقدم يزيد أيضاً.

الاستنتاج: طبقاً للنتائج الحاصلة فإن للذكاء المعرفي والانفعالي والمعنوي تأثيراً ذا معنى على مستوى دوافع التقدم الدراسي عند التلاميذ. ومع زيادة أي من هذه المتغيرات فإن مستوى دوافع التقدم يزيد عند التلاميذ.

يتم استناد المقالة على الترتيب التالي:

Mousavi SE, Salek-Ebrahimi L, Ahmadi GhR, Belal-Habashi S, Masjedi-Arani A, Kianimoghdam AS. The Predictive Role of Demographic Variables, and Cognitive, Emotional and Spiritual Intelligences in Motivation for Academic Achievement in Female Students. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2020;6(3):31-43. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v6i3.24534>

نقش پیش‌بینی‌کنندگی متغیرهای جمعیت‌شناختی و هوش شناختی، هیجانی و معنوی در انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر

سیده الناز موسوی^۱، لیلا سالک ابراهیمی^{۲*}، غلامرضا احمدی^۳، سهیلا بلال حبشی^۴، عباس مسجدی آرانی^۵،
 امیرسام کیانی‌مقدم^۵

- ۱- گروه روان‌شناسی بالینی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی زنجان، زنجان، ایران.
 - ۲- مرکز تحقیقات روان‌پزشکی و علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.
 - ۳- گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
 - ۴- گروه روان‌شناسی بالینی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد تنکابن، تنکابن، ایران.
 - ۵- گروه روان‌شناسی بالینی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
- *مکاتبات خطاب به خانم لیلا سالک ابراهیمی؛ رایانامه: Salekebrahimi@tbzmed.ac.ir

چکیده

سابقه و هدف: اهمیت معنویت و رشد معنوی در انسان، در چند دهه گذشته به‌صورتی روزافزون توجه روان‌شناسان و متخصصان بهداشت روانی را به خود جلب کرده است. همچنین مطالعات نشان داده که عوامل انگیزشی در درگیری شناختی بر فرایند یادگیری تأثیرگذار است. از این رو هدف پژوهش حاضر بررسی نقش پیش‌بینی‌کنندگی متغیرهای جمعیت‌شناختی و هوش شناختی، هیجانی و معنوی بر انگیزه پیشرفت تحصیلی بود.

روش کار: این مطالعه توصیفی از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعه آماری پژوهش کلیه دانش‌آموزان دختر ۱۲ تا ۱۳ سال شهر تهران در سال ۱۳۹۷ بودند که از میان آنان نمونه‌ای به حجم ۲۸۰ نفر به روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای از مدارس دولتی انتخاب شد. داده‌ها با استفاده از آزمون هوشی وکسلر (ویرایش چهارم)، پرسش‌نامه‌های انگیزه پیشرفت هرمنس، هوش معنوی ناصری، هوش هیجانی شوت و پرسش‌نامه وضعیت اجتماعی و اقتصادی جمع‌آوری؛ و با استفاده از تحلیل رگرسیون تجزیه و تحلیل شد. در این پژوهش همه موارد اخلاقی رعایت شده است و مؤلفان مقاله هیچ‌گونه تضاد منافی گزارش نکرده‌اند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که انگیزش پیشرفت با هوش شناختی، هیجانی و معنوی رابطه مستقیم و معنی‌داری داشت (با سطح اطمینان ۹۹ درصد $(P < 0.01)$). به عبارتی با افزایش میزان متغیرهای مستقل (هوش شناختی، هیجانی و معنوی)، سطح انگیزش پیشرفت نیز افزایش یافت.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، هوش شناختی، هیجانی و معنوی تأثیر معناداری بر میزان انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دارد و با افزایش هر یک از این متغیرها، سطح انگیزه پیشرفت در دانش‌آموزان بالا می‌رود.

اطلاعات مقاله

دریافت: ۱۶ فروردین ۱۳۹۸
 دریافت متن نهایی: ۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۸
 پذیرش: ۲۱ خرداد ۱۳۹۸
 نشر الکترونیکی: ۱ مهر ۱۳۹۹

واژگان کلیدی:

انگیزه پیشرفت تحصیلی
 هوش شناختی
 هوش معنوی
 هوش هیجانی

استناد مقاله به این صورت است:

Mousavi SE, Salek-Ebrahimi L, Ahmadi GhR, Belal-Habashi S, Masjedi-Arani A, Kianimoghadam AS. The Predictive Role of Demographic Variables, and Cognitive, Emotional and Spiritual Intelligences in Motivation for Academic Achievement in Female Students. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2020;6(3):31-43. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v6i3.24534>

مقدمه

یادگیری و پیشرفت تحصیلی در گرو عوامل بی‌شمار و مجموعه‌ای از فرایندهایی است که به‌سادگی تشخیص‌دادنی و کنترل‌شدنی نیست و می‌توان آنها را در دو مقولهٔ کمی عوامل مربوط به تفاوت‌های فردی و عوامل مربوط به مدرسه و نظام آموزش و پرورش بررسی کرد (۱). در تمام نظام‌های تعلیم و تربیت، میزان پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان شاخص موفقیت در فعالیت‌های علمی و آموزشی است. اگرچه نمرهٔ آزمون هوش می‌تواند ملاک نسبتاً خوبی برای تعیین موفقیت افراد باشد اما باید توجه داشت که این‌گونه آزمون‌ها قادر به اندازه‌گیری همهٔ جنبه‌های هوش نیست. به‌طور کلی، آزمون‌های هوش بیشتر به سنجش توانایی درک امور انتزاعی می‌پردازد (۲). روان‌شناسان معتقدند که هوش‌بهر فقط مهارت‌های ریاضی و کلامی را شامل می‌شود و بهرهٔ هوشی نمی‌تواند تنها پیش‌بینی‌کنندهٔ موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان باشد و باید نقش هوش هیجانی در پیشرفت تحصیلی بهتر درک شود. عامل‌های غیرشناختی مثل هوش هیجانی مکمل یا افزایش‌دهندهٔ توانایی‌های شناختی دانش‌آموزان است (۳). هوش شناختی از همان لحظهٔ تولد ثابت است یا دست‌کم ثبات نسبی دارد؛ اما برعکس، هوش هیجانی مهارتی انعطاف‌پذیر است که به‌آسانی آموخته می‌شود؛ با اینکه برخی از مردم نسبت به دیگران به‌طور طبیعی هوش هیجانی بالاتری دارند، کسی که حتی بدون هوش هیجانی به دنیا آمده است باز هم می‌تواند در خود، هوش هیجانی بالا به وجود آورد (۴). موضوع هوش هیجانی و استفاده از آن در فرایند تدریس و یادگیری موضوعی است که در نظام‌های آموزشی توجه زیادی را به خود جلب کرده و مبانی نظری آن شکل گرفته است. نظام آموزشی ما هنوز بر بهرهٔ هوشی تأکید می‌کند و نقش و جایگاه هوش هیجانی در حوزهٔ تعلیم و تربیت کم‌رنگ است (۲). هیجانات و احساسات خوب به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا بهترین توان را ارائه دهند (۵). در مطالعات بسیاری هوش هیجانی یکی از مهم‌ترین و قدرتمندترین عوامل تأثیرگذار بر سازگاری آموزشی شناخته شده است (۶). یافته‌ها نشان می‌دهد که بین نمرهٔ هوش هیجانی و معدل، همبستگی مثبت معنی‌داری وجود دارد؛ به این معنی که دانش‌آموزانی که نمرهٔ هوش هیجانی بیشتری دارند، معدلشان بیشتر است و بالعکس (۲). به‌طور خلاصه هوش هیجانی به شیوه‌های گوناگونی مانند تأثیر بر روابط، سازگاری، بهبود مهارت‌های حل مسئله و

توانایی مدیریت هیجانات، بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان اثرگذار است (۲). انگیزش پیشرفت تحصیلی به رفتارهایی اطلاق می‌شود که به یادگیری و پیشرفت منجر می‌گردد (۷). در این بین، یکی از مهم‌ترین عواملی که می‌تواند در یادگیری موفق نقش داشته باشد، انگیزهٔ پیشرفت تحصیلی است (۸). پژوهش‌های متعددی نشان می‌دهد که عوامل انگیزشی در درگیری شناختی و کنترل یادگیرنده بر فرایند یادگیری تأثیرگذار است (۹). اهمیت معنویت و رشد معنوی در انسان، در چند دههٔ گذشته به‌صورتی روزافزون توجه روان‌شناسان و متخصصان بهداشت روانی را به خود جلب کرده است (۱۰). هوش معنوی، هوش منحصر به فردی است که برای حل مشکلات و مسائل مربوط به معنا و زندگی و ارزش‌ها از آن استفاده می‌شود (۱).

به‌طور کلی، افراد دارای هوش معنوی بدون شک از نظر روان‌شناختی افرادی سالم هستند و می‌توانند رویدادهای زندگی‌شان را کنترل کنند و کسانی که رویدادها به‌ویژه افکار و عقاید خود را کنترل و به‌صورت مثبت تعبیر می‌کنند سلامت روانی بیشتری دارند؛ زیرا این شیوهٔ تفکر فرد است که کیفیت زندگی‌اش را تعیین می‌کند (۱۱).

با توجه به مطالب یادشده، هدف پژوهش حاضر بررسی نقش پیش‌بینی‌کنندگی متغیرهای جمعیت‌شناختی و هوش شناختی، هیجانی و معنوی بر انگیزهٔ پیشرفت تحصیلی بود.

روش کار

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: به‌منظور رعایت اصول اخلاقی، پیش از اجرای پژوهش همهٔ شرکت‌کنندگان از هدف پژوهش و اختیاری بودن مشارکت در آن آگاه شدند و به آنان اطمینان داده شد که اطلاعاتشان محرمانه باقی خواهد ماند. همچنین اعلام شد که انصراف از پژوهش در مرحلهٔ نمونه‌گیری اختیاری است. علاوه‌براین، نکات دیگری مانند مراعات ارزش‌های اخلاقی در جمع‌آوری داده‌ها، نداشتن سوگیری در تحلیل داده‌ها و دقت در استناددهی نیز رعایت شده است.

این مطالعهٔ توصیفی از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعهٔ آماری پژوهش تمامی دانش‌آموزان دختر ۱۲ تا ۱۳ سال شهر تهران در سال ۱۳۹۷ بودند. با توجه به جنسیت مؤنث مجریان طرح، آموزش و پرورش مجوز حضور پژوهشگران را در مدارس پسرانه صادر نکرد؛ به همین دلیل با استفاده از جدول کوهن

پرسش‌نامه را مک اینرنی^۳ در استرالیا بررسی کرده است (ضریب اعتبار ۰/۸۲). در ایران خدیوی و همکاران، ضریب پایایی آزمون انگیزه پیشرفت هرمنس را درباره نمونه‌ای ۹۳ نفری، ۰/۸۴ گزارش کرده‌اند. همچنین در پژوهش اکبری در سال ۱۳۷۸ اعتبار و روایی این پرسش‌نامه برای ۱۵۳۰ نفر از دانش‌آموزان مقطع متوسطه استان گیلان سنجیده شده و ضریب اعتبار آن ۰/۸۴ به دست آمده است (۱۳).

پرسش‌نامه هوش معنوی ناصری: سهرابی و ناصری این پرسش‌نامه را که دارای ۹۷ سؤال است تنظیم کرده‌اند. پرسش‌نامه یادشده دربرگیرنده چهار عامل یا مؤلفه خودآگاهی متعالی، تجربه معنوی، شکیبایی و بخشش است. سهرابی و ناصری برای بررسی ثبات یا پایایی پرسش‌نامه از روش آلفای کرونباخ استفاده کرده‌اند که مقدار آن ۰/۹۸ گزارش شده است. همچنین برای تعیین اعتبار یا روایی پرسش‌نامه از روش تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شده است. در پژوهش گودرزی و همکاران نیز پایایی پرسش‌نامه با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۰ به دست آمده است (۱۴).

هوش هیجانی شوت^۴: پرسش‌نامه هوش هیجانی شوت از ۳۳ جمله خودتوصیفی برای سنجش هوش هیجانی (عاطفی) تشکیل شده است. نمره‌گذاری این پرسش‌نامه بر مبنای مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای به صورت کاملاً نادرست = ۱، نادرست = ۲، تا حدی درست = ۳، درست = ۴ و کاملاً درست = ۵ است. سپس به جمع نمرات عبارت پرداخته و نمره‌های هر زیرمقیاس (عامل) به‌طور جداگانه حساب می‌شود. مجموع نمرات فرد در هر چهار خرده‌مقیاس، نمره هوش هیجانی کل آزمودنی را تشکیل می‌دهد. این پرسش‌نامه در کشور ایران، بازنگاری و روایی و اعتبار آن نیز تأیید شده است. سیاروچی و همکاران، محمدی و خسروجاوید ضریب اعتبار آزمون را با استفاده از فرمول آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۸۴ و ۰/۸۱ برای کل آزمون محاسبه کرده‌اند (۱۵).

پرسش‌نامه وضعیت اجتماعی و اقتصادی: این متغیر با استفاده از پرسش‌نامه‌ای سنجیده شده است که سطح اجتماعی-اقتصادی را بر اساس داشتن یا نداشتن اتاق اختصاصی، کامپیوتر شخصی، داشتن ماشین و سفر در تعطیلات، تحصیلات و شغل اعضای خانواده و نیز میزان کلی درآمد خانوار می‌سنجد. بر اساس این مقیاس هفت گروه اقتصادی تعریف شده است: بسیار پایین، پایین، پایین‌تر از

حجم نمونه ۲۸۰ نفری فقط از بین دختران مدارس دولتی به‌روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای انتخاب شد. به‌منظور نمونه‌گیری، در مرحله اول به قید قرعه یک مدرسه از هریک از ۱۹ منطقه آموزش و پرورش در تهران به‌صورت تصادفی انتخاب شد. در مرحله دوم اعضای نمونه از بین دانش‌آموزان کلاس ششم این مدارس و دوباره به قید قرعه به‌صورت تصادفی انتخاب شدند. سپس والدین این کودکان به مدارس دعوت شدند، اهداف و روش تحقیق به آنان توضیح داده شد و بعد از جلب موافقت آنان، دو روان‌شناس آموزش‌دیده پرسش‌نامه‌های پژوهش را برای فرزندانشان اجرا کردند.

ملاک‌های ورود به پژوهش شامل داشتن سواد خواندن و نوشتن، تحصیل در مدارس دولتی، زندگی با والدین تنی، نداشتن نقص بینایی و شنوایی بود و ملاک‌های خروج عبارت بود از انصراف از پژوهش در هنگام اجرای آزمون هوش و کسلر^۱ و پاسخ‌گویی تصادفی و سریع به پرسش‌نامه‌های پژوهش. برای جمع‌آوری اطلاعات پژوهش از پرسش‌نامه‌های زیر استفاده شد:

آزمون هوش و کسلر کودکان (نسخه چهارم): آزمون و کسلر ابزاری بسیار معتبر در سنجش هوش شناختی کودکان ۶ تا ۱۶ سال است. نمره میانگین این مقیاس ۱۰۰ و انحراف معیار آن ۱۵ است. ضرایب اعتبار دونیمه‌سازی تمامی زیرمقیاس‌ها در حد کافی تا عالی؛ و ضرایب اعتبار بازآزمایی تمامی زیرمقیاس‌ها به غیر از زیرمقیاس مفاهیم تصویری در حد کافی تا عالی است (۱۲).

پرسش‌نامه انگیزه پیشرفت هرمنس^۲: این پرسش‌نامه را که شامل ۲۹ سؤال است هرمنس بر مبنای دانش نظری و تجربی موجود درباره نیاز پیشرفت تهیه و تدوین و ابوالفضل کرمی ترجمه کرده است. هرمنس برای برآورد روایی آزمون، روش اعتبار محتوا را به دو روش همسانی درونی و تحلیل عاملی به کار گرفته که بنیان آن بر پژوهش‌های پیشین درباره انگیزه پیشرفت است. از آنجاکه هرمنس سؤالات این پرسش‌نامه را بر اساس پژوهش‌های قبلی درباره انگیزه پیشرفت نوشته و درنهایت ضریب همبستگی هر سؤال را با رفتارهای پیشرفت‌گرا محاسبه کرده است، از این نظر آزمون دارای روایی است. ضرایب همبستگی که برای سؤالات پرسش‌نامه گزارش شده به ترتیب از ۰/۳۱ تا ۰/۵۷ است. اعتبار و روایی این

^۳) McInerney

^۴) Shoo

^۱) Wechsler Intelligence Test

^۲) Hermans

جدول ۲) شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
انگیزش پیشرفت	۲۸۰	۷۸/۷۹	۸/۷۹
بهره هوش شناختی	۲۸۰	۹۳/۶۵	۱۱/۶۳
هوش هیجانی	۲۸۰	۹۹/۸۴	۱۹/۱۶
هوش معنوی	۲۸۰	۲۲۱/۴۸	۵۴/۱۶

همان‌گونه که در جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود با سطح اطمینان ۹۹ درصد ($P < 1\%$) در آزمون یک دامنه، انگیزش پیشرفت با هوش شناختی، هیجانی و معنوی رابطه مستقیم و معنی‌داری داشت؛ به عبارتی با افزایش میزان متغیرهای مستقل (هوش شناختی، هیجانی و معنوی)، سطح انگیزش پیشرفت نیز افزایش یافت.

جدول ۳) ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴
۱) انگیزش پیشرفت	۱			
۲) بهره هوش شناختی	**۰/۴۷۵	۱		
۳) هوش هیجانی	**۰/۵۳	**۰/۸۴	۱	
۴) هوش معنوی	**۰/۴۷۲	**۰/۸۷	**۰/۸۲	۱

*ضریب همبستگی در سطح $P < 5\%$; **ضریب همبستگی در سطح $P < 1\%$

با هدف پیش‌بینی میزان انگیزش پیشرفت، متغیرهای مستقل هوش شناختی، هیجانی و معنوی و متغیرهای جمعیت‌شناختی (معدل، وضعیت اجتماعی-اقتصادی، ترتیب تولد و سطح تحصیلات والدین) وارد معادله رگرسیون شد. البته پیش از تحلیل رگرسیون، پیش‌فرض‌های مرتبط با آمار پارامتریک و رگرسیون گام‌به‌گام تحلیل شد که برخی از آنها در جدول شماره ۴ ذکر شده است. با هدف بررسی مفروضه هم‌خطی چندگانه^۱ بین متغیرهای مستقل، شاخص‌های عامل تورم واریانس^۲ و تحمل^۳ بررسی شد که با توجه به آماره به‌دست‌آمده می‌توان گفت که مفروضه مورد نظر تأیید شده است.

بر اساس اطلاعات جدول شماره ۴، می‌توان گفت که پس از ورود متغیرهای پیش‌بین به معادله، متغیرهایی که نقش ضعیفی در پیش‌بینی متغیر وابسته داشت، از معادله خارج شد زیرا در روش گام‌به‌گام تنها متغیرهایی در معادله حفظ می‌شود که توان بیشتری در پیش‌بینی داشته باشد.

متوسط، متوسط، بالاتر از متوسط، بالا و بسیار بالا. این چارچوب اجتماعی-اقتصادی معمولاً در ایران استفاده می‌شود (۱۶).

یافته‌ها

از مجموع ۳۰۰ شرکت‌کننده در پژوهش، ۲۸۰ نفر به پرسش‌نامه‌ها پاسخ کامل دادند. یافته‌های توصیفی شرکت‌کنندگان بیانگر آن است که همه آنان ۱۲ سال داشتند و بیش از ۹۷ درصد از آنان در خانواده‌های سه تا پنج نفره زندگی می‌کردند؛ از نظر ترتیب تولد نیز ۲۶۴ نفر (۹۷/۹ درصد) از دانش‌آموزان فرزند اول تا سوم خانواده بودند. گزارش شخصی شرکت‌کنندگان از وضعیت تحصیلی پدران نشان می‌دهد که به ترتیب ۵۸ نفر (۲۰/۷ درصد) زیردیپلم، ۱۳۰ نفر (۴۶/۴ درصد) دیپلم و فوق دیپلم و ۹۲ نفر (۳۲/۹ درصد) در مقاطع لیسانس و بالاتر قرار داشتند که این وضعیت در مادران به ترتیب ۴۰ نفر (۱۴/۳ درصد)، ۱۴۹ نفر (۵۳/۲ درصد) و ۹۱ نفر (۳۲/۵ درصد) بود. علاوه بر این، از نظر وضعیت اشتغال پدران، ۳۷ نفر (۱۴/۳ درصد) کارگر، ۱۳۱ نفر (۴۶/۸ درصد) کارمند شاغل و ۱۱۲ نفر (۴۰ درصد) شغل آزاد گزارش شده‌اند. ۲۱۲ نفر (۷۵/۷ درصد) از مادران نیز خانه‌دار و ۶۷ نفر (۲۳/۹ درصد) شاغل بودند. وضعیت اجتماعی-اقتصادی شرکت‌کنندگان در جدول شماره ۱ گزارش شده است.

جدول ۱) وضعیت اجتماعی-اقتصادی افراد نمونه

وضعیت	فراوانی	درصد	فراوانی تراکمی
مقادیر از دست‌رفته	۲	۰/۷	۰/۷
بسیار پایین	۶	۱/۲	۲/۹
پایین	۲۵	۹/۸	۱۱/۸
پایین‌تر از متوسط	۴۵	۱۶/۱	۲۷/۹
متوسط	۶۹	۲۴/۶	۵۲/۵
بالاتر از متوسط	۶۹	۲۴/۶	۷۷/۱
بالا	۵۲	۱۸/۶	۹۵/۷
خیلی بالا	۱۲	۳/۴	۱۰۰

همان‌طور که در جدول شماره ۲ مشاهده می‌شود میانگین (و انحراف استاندارد) انگیزش پیشرفت ۷۸/۷۹ (۸/۷۹)، هوش شناختی ۹۳/۶۵ (۱۱/۶۳)، هوش هیجانی ۹۹/۸۴ (۱۹/۱۶) و هوش معنوی ۲۲۱/۴۸ (۵۴/۱۹) بود.

^۱) Multicollinearity

^۲) Variance Inflation Factor (VIF)

^۳) Tolerance

جدول (۴) خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون در پیش‌بینی انگیزش پیشرفت

متغیر پیش‌بین	گام	B	B	تعدیل‌شده R ²	R ²	R	P-value
هوش هیجانی	اول	۰/۱۶	۰/۳۶۱	۰/۲۸۰	۰/۲۸۳	۰/۵۳	۰/۰۰
معدل	دوم	-۲/۹۲	۰/۳۰	۰/۳۴۱	۰/۳۴۶	۰/۵۸	۰/۰۱

هوش بتواند در پیش‌بینی موفقیت تحصیلی و شغلی افراد مؤثر واقع شود. گفته می‌شود که هوش هیجانی، حتی بیشتر از هوش تحلیل‌گر، پیش‌بینی‌کننده موفقیت در مدرسه، کار و محیط خانواده است و اهمیت هوش هیجانی از این نظر است که نقش تسهیل‌کننده‌ای در تفکر و یادگیری دارد (۲). نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش صبحی قراملکی همسو است. وی در نتایج تحقیق خود گزارش کرده است که هوش هیجانی با انگیزه پیشرفت رابطه مثبت و معناداری دارد. در این پژوهش به ترتیب خودآگاهی، خودمدیریتی و مدیریت رابطه که از مؤلفه‌های هوش هیجانی هستند بیشترین همبستگی را با انگیزه پیشرفت داشتند، در صورتی که مؤلفه آگاهی اجتماعی با آن رابطه معناداری نداشت (۱۹).

در پژوهش دیگری عسگری و روشنی به مقایسه هوش فرهنگی، هوش هیجانی و سازگاری فردی-اجتماعی دانشجویان پرداخته‌اند. نتایج این پژوهش بیانگر آن است که بین هوش فرهنگی، هوش هیجانی و سازگاری فردی-اجتماعی دانشجویان زن و مرد تفاوت معناداری وجود دارد (۲۰).

ماگانو^۱ و همکاران در پژوهشی به بررسی نقش هوش هیجانی و سرسختی در انگیزش پیشرفت پرداخته‌اند. در نتایج این پژوهش گزارش شده است که هوش هیجانی همبستگی بالایی با میزان موفقیت و عملکرد فردی دارد و روابط بین سرسختی و انگیزش پیشرفت را تعدیل می‌کند (۲۱). استاگ لی^۲ در پژوهشی به بررسی رابطه بین هوش هیجانی و انگیزش پیشرفت تحصیلی در بین دانشجویان پرداخته است که نتایج پژوهش وی حاکی از این است که هوش هیجانی تأثیر معناداری بر میزان انگیزش پیشرفت تحصیلی دانشجویان دارد. در مطالعه‌ای دیگر متغیرهای شخصیتی دانشجویان به‌طور عام و عزت نفس و انگیزش پیشرفت تحصیلی به‌طور خاص، بر میزان یادگیری و پیشرفت تحصیلی تأثیر مستقیم و ذاتی داشته است (۱۵). لقمانپور در تحقیق خود نشان داده که میزان میل به پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم دریایی امام خمینی شهر نوشهر بیشتر از دانشجویان دانشگاه فنی و حرفه‌ای مازندران است؛ دلیل این امر را می‌توان تفاوت

خروجی تحلیل نشان‌دهنده آن است که رابطه چندگانه‌ای بین متغیرهای پژوهش وجود داشت؛ یعنی با توجه به مقدار P آزمون‌های t، متغیرهای مستقل به‌طور معناداری توانایی پیش‌بینی انگیزش پیشرفت را داشت ($P < 0/001$ ؛ $F = 26/77$ ؛ $R^2 = 0/227$ ؛ $R^2_{adj} = 0/341$). با مشاهده ضرایب استاندارد بتا می‌توان نتیجه گرفت که به ازای هر واحد تغییر در ضرایب استاندارد بتا با کنترل دیگر متغیرها، ۱ انحراف استاندارد در سطح متغیر وابسته تغییر ایجاد شد. با توجه به ضرایب B می‌توان استنتاج کرد که از میان متغیرهای پیش‌بین، هوش هیجانی ($B = 0/36$ و $t = 6/15$) در مقایسه با معدل ($B = 0/30$ و $t = -5/17$) میزان پیش‌بینی‌کنندگی بیشتری داشت.

بحث و نتیجه‌گیری

میزان پیشرفت تحصیلی یکی از ملاک‌های کارآیی نظام آموزشی است. انگیزه و درگیرساختن دانش‌آموزان در رفتارهای مبتنی بر پیشرفت، نکته جالب توجه برای معلمان، والدین و مجریان آموزش در فرایند آموزش است (۱۷) و یادگیری، شناسایی منابع و ایجاد انگیزش در دانش‌آموزان از جمله عوامل بسیار مهم محسوب می‌شود (۱۸). درک اهمیت این موضوع نشان‌دهنده این است که عواملی غیر از هوش شناختی می‌تواند در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر داشته باشد، به‌طوری‌که در یافته‌های این تحقیق مشخص شده که هوش‌های هیجانی و معنوی در افزایش سطح انگیزش پیشرفت مؤثر است.

هوش هیجانی یکی از مؤلفه‌های تنظیم‌کننده مسائل شناختی محسوب می‌شود که بسیاری از روان‌شناسان در طراحی برنامه‌های سازگاری هیجانی و اجتماعی کودکان، نوجوانان و جوانان به آن توجه کرده‌اند (۲). بسیاری از این متخصصان تأکید دارند که بین متغیرهای هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی در دوره‌های مختلف سنی و در میان دختران و پسران ارتباط نزدیکی وجود دارد، به‌گونه‌ای که با افزایش یا کاهش یک متغیر، تغییراتی در متغیر دیگر به وجود می‌آید. اهمیت این موضوع موجب شده است تا درباره هوش هیجانی نیز به اندازه هوش تحلیلی و شناختی بحث شود و این

^۱ Magano

^۲ Stag Lee

نشان می‌دهد که ضعف درسی و افت عملکرد بسیاری از دانش‌آموزان به دلیل نداشتن توجه، تمرکز و حساس‌نبودن در مقابل محرک‌های محیطی است (۱). هوش معنوی استعداد ذاتی بشری است (۲۱). برخلاف هوش عقلانی که به منطق، درک و تفکر؛ و هوش هیجانی که به عادت، درک الگوها و تفکر هیجانی مربوط است، هوش معنوی خلاق است و می‌تواند قانون وضع کند یا قانونی را بشکند و یا تفکری دگرگون‌کننده ایجاد کند (۱۸). گفته می‌شود که بین هوش هیجانی و هوش معنوی رابطه مستقیمی وجود دارد که افزایش یکی موجب افزایش دیگری می‌شود و برعکس (۲۳). طبق تحقیقات هوش معنوی با هوش هیجانی مرتبط است؛ بنابراین تمرینی معنوی به حساب می‌آید که شامل توسعه درون‌فردی و حساسیت میان‌فردی است. هوش معنوی عبارت است از قابلیت رفتار عاقلانه و عاطفی، درحالی‌که فرد با خود و با محیط اطراف در صلح و آرامش است و می‌تواند محبت خود را بدون در نظر گرفتن شرایط دیگران به خود عرضه دارد (۲۴). یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که هوش شناختی در انگیزه تأثیر دارد، البته به همراه جنبه‌های دیگر مانند عوامل جمعیت‌شناختی همچون میزان تحصیلات والدین که در میزان کاهش استرس درسی فرزندان تأثیرگذار است. از منظر دیگر، پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان با مؤلفه‌های چندگانه خانوادگی همانند باورها و انتظارات والدین، اعمال انضباطی و مداخلات والدین، محیط عاطفی حاکم بر خانواده و منابع در دسترس خانوادگی ارتباط دارد (۲۵). یکی از جنبه‌های کارآمدی خانواده در عملکرد تحصیلی فرزندان پدیدار می‌شود. موفقیت یا شکست در اعمال تحصیلی می‌تواند ناشی از کارکردهای سالم یا ناسالم خانواده باشد هرچند که این مفهوم (موفقیت یا شکست تحصیلی) چندعاملی است و عواملی مانند عوامل فردی، درون‌سازمانی و برون‌سازمانی در آن دخیل است (۲۶).

محدودیت‌های پژوهش

از محدودیت‌های پژوهش حاضر استفاده از پرسش‌نامه برای جمع‌آوری داده‌ها بود که می‌تواند به تحریف و سوگیری در پاسخگویی نمونه‌ها منجر شود. همچنین باید در تعمیم نتایج به گروه‌های سنی دیگر جوانب احتیاط رعایت شود. همکاری نکردن برخی از والدین که از نظر آنان آزمون هوش فرایندی وقت‌گیر بود نیز پژوهشگران را با ریزش فراوانی مواجه کرد.

در میزان هوش هیجانی این دو گروه عنوان کرد. چون طبق نتایج این تحقیق میزان هوش هیجانی در دانشجویان دانشگاه علوم دریایی بیشتر از دانشجویان دانشگاه فنی و حرفه‌ای مازندران است. افراد با هوش هیجانی بالا، توانایی سازگاری با اطرافیان خود، اعتماد به نفس و خودآگاهی بالاتری دارند. همچنین مطابق نتایج به دست آمده در این تحقیق، بین مؤلفه‌های هوش هیجانی که عمدتاً مهارت‌های درون‌فردی است با هوش معنوی ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد (۲۲). از سوی دیگر، بین مؤلفه‌های هوش معنوی (تفکر وجودی، آگاهی متعالی، تولید معنای شخصی و بسط حالت هشیاری) و انگیزه پیشرفت، رابطه معنادار وجود دارد؛ یعنی با افزایش هوش معنوی و مؤلفه‌های مربوط به آن، انگیزه پیشرفت تحصیلی نیز بیشتر می‌شود (۲۲).

هوش معنوی بیشتر توانایی ذهنی فرد است. این هوش به فرد دیدی کلی درباره زندگی و همه تجارب و رویدادهای حسی می‌دهد و او را قادر می‌سازد به چارچوب‌بندی و تفسیر مجدد تجارب بپردازد (۱۱). نتایج این تحقیق با گزارش مقومی و همکاران در تحقیقی با عنوان «رابطه هوش هیجانی و هوش معنوی با انگیزه پیشرفت دانشجویان دانشگاه آزاد تهران» همخوانی دارد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت بیشتر دانشجویان فعالیت‌های خود را با امید و انتظاراتی ویژه برای رسیدن به بالاترین سطح شروع می‌کنند و بیشتر آنان به پیشرفت خود، رسیدن به قدرت و کسب بالاترین مسئولیت‌ها و پاداش‌ها اهمیت می‌دهند (۲۲).

خودآگاهی که از ابعاد هوش معنوی است با برگزاری جلسات آموزشی شفاف می‌شود و میزان آن در افراد تغییر می‌کند و از آنجاکه خودآگاهی در هر زمینه تأثیر فراوانی دارد، در پیشرفت تحصیلی نیز بسیار مؤثر است. خودآگاهی موجب می‌شود فرد با خودش بیش از پیش آشنا شود و نقاط ضعف و قوت خود را بشناسد و فرایندهایی را در خود شناسایی کند که موجب عملکردهای گوناگون وی می‌شود. این موضوع در زمینه تحصیلی بسیار سودمند خواهد بود زیرا نقاط ضعف و قوت فرد در زمینه تحصیلی شناسایی می‌شود و او می‌تواند برای برطرف کردن نقاط ضعف خود راهکارهایی را جستجو و در جهت استفاده از نقاط قوت خود برنامه‌هایی تدوین کند و با شناسایی فرایندهایی نظیر انگیزش یا بی‌انگیزگی در خود در جهت متوقف کردن یا پویاتر کردن این فرایندها گام بردارد که همه اینها موجب تقویت شرایط تحصیلی فرد می‌شود. از دیگر مؤلفه‌های هوش معنوی هوشیاری است. شواهد

پیشنهاد‌های پژوهش

پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی علاوه بر کودکان، والدین نیز سنجیده شوند و روش‌های فرزندپروری نیز در کنار متغیرهای حاضر در این پژوهش، بررسی و تأثیر آن ارزیابی شود. علاوه بر این، پیشنهاد می‌شود با مطالعه‌ای گذشته‌نگر، تأثیر سطح اضطراب و افسردگی مادر در دوره بارداری با ضریب هوشی کودکان بررسی شود.

قدردانی

مؤلفان از زحمات تمامی عزیزان شرکت‌کننده در پژوهش، خانواده‌های محترم آنان و همچنین مسئولان آموزش و پرورش که در انجام این پژوهش یاریگرشان بوده‌اند، صمیمانه تشکر و سپاسگزاری می‌نمایند.

ملاحظات اخلاقی

کمیته اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی این پژوهش را تأیید کرده است.

حامی مالی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، این پژوهش حامی مالی ندارد.

تضاد منافع

مؤلفان مقاله تضاد منافی درباره این پژوهش گزارش نکرده‌اند.

مشارکت مؤلفان

ایده و طرح اولیه، جمع‌آوری داده‌ها و نگارش روش و مقدمه: مؤلفان اول و دوم؛ تحلیل و تفسیر داده‌ها: مؤلف سوم؛ بازنگری در محتویات مهم مقاله: مؤلف پنجم؛ و نگارش بحث و نتیجه‌گیری و بازنگری متن: مؤلفان چهارم و ششم.

References

- Mansouri R, Alebehbani M, Esmaeeli Z, Amjadian F. The effectiveness of teaching the components of spiritual intelligence on the academic achievement of high school students. *Journal of Jundishapur Education Development*. 2016; 7(Supplement):81-74. (Full Text in Persian)

- Keshavarz Afshar H, Mirzaee J. Role of Social Adjustment, Emotional Intelligence and Motivational Strategies in Academic Anxiety among Students. *Counseling Culture and Psychotherapy*. 2018;9(34):211-38. (Full Text in Persian)
- Golestan Jahromi F, Pourshahryar MS, Asghar Neghad Farid A. Investigating the relationship between emotional intelligence and academic achievement of gifted and normal students. *Journal of Educational Psychology Studies*. 2007;5(1):79-98.
- Hashemi R, Rahimi C, Mohamadi N, Molazadeh J. Emotional Intelligence and Cognitive Functions in Psychiatric Patients and Normal Subjects. *Journal of Psychological Studies*. 2017;12(4):121-42. (Full Text in Persian)
- Cherniss C, editor Emotional intelligence: What it is and why it matters. annual meeting of the Society for Industrial and Organizational Psychology, New Orleans, LA; 2000.
- Adeyemo D. Demographic characteristics and emotional intelligence among workers in some selected organizations in Oyo State, Nigeria. *Vision*. 2008;12(1):43-8.
- Manhas S, Sharma A. Relationship between quality of life and emotional intelligence of the sample youth. *International Journal of Current Research and Review*. 2015;7(2):1. (Full Text in Persian)
- Rashidi Z, Moghadami M. The relationship between learning styles with Academic Achievement and Creativity of students senior Department of Education, Psychology and Social Sciences, Islamic Azad University Roudehen Branch. *Scientific Journal Management System*. 2017;7(2):1-38. (Full Text in Persian)
- DeLong M, Winter D, Yackel CA. Management, motivation and student-centered instruction I: Analytical framework. *Problems, Resources, and Issues in Mathematics Undergraduate Studies*. 2003;13(2):97-123.
- Aydin D. Relationship Between the Spiritual Intelligence and Self-Regulation Skills of Education Faculty Students. *Journal of Education and Training Studies*. 2018;6(12):227-34. (Full Text in Persian)
- Jafari A, Hesampour F. Predicting life satisfaction based on spiritual intelligence and psychological capital in older people. *Iranian Journal of Ageing*. 2017;12(1):90-103. (Full Text in Persian)
- Abiri B, Vafa M, Sarbakhsh P, Mousavi E, Amiri F, Amiri Z. The association of intelligence quotient with obesity and some related factors in children girls. *Progress in Nutrition*. 2018;20(2-S):218-24.
- Sohrabi Z, Ghovati F, Mirhosseini F, Hosseini F. The relationship between achievement motivation and time management and academic achievement Undergraduate Medical University of Medical

Sciences. RJMS. 2016; 23 (150) :35-45. (Full Text in Persian)

14. Goodarzi K, Sohrabi F, Farrokhi N, Jomehri F. The Interactional Effect of Spiritual Intelligence and Life Skills Training On University Students' Mental Health. *Clinical Psychology Studies*. 2010;1(1):15-42. (Full Text in Persian)

15. Hossein Mardi Z, Asgharnejad Farid AA, Esfahani Khaleghi A. Predicting academic achievement based on emotional intelligence and shyness among pre-university students in Tehran Region 2 Education in 2016. *psj*. 2016; 15 (1) :37-43. (Full Text in Persian)

16. RamezaniFarani A, Gharraaei B, SalekEbrahimi L. The Effectiveness of a Computer-based Intervention on Improving Social Skills, Face Processing and Emotion Recognition in Students with Autism Spectrum Disorder. *Journal of Modern Psychological Researches*. 2016;11(43):81-104. (Full Text in Persian)

17. Martin AJ. Examining a multidimensional model of student motivation and engagement using a construct validation approach. *British Journal of Educational Psychology*. 2007;77(2):413-40.

18. Zamani M, Talepasand S. The Effect of Multidimensional Motivational-behavioral Interventions on Achievement Motivation, Academic Performance and Motivation of 7th grade students. *New Educational Approaches*. 2017;12(1):92-109. (Full Text in Persian)

19. Sobhi-Gharamaleki N. The prediction of achievement motivation from students' emotional intelligence. *Journal of School Psychology*. 2012;1(3):49-62. (Full Text in Persian)

20. Asgari P, Roshani k. The Comparison Of Cultural Intelligence, Emotional Intelligence and Personal-Social Adjustment In Male And Female Students Of Ahwaz Islamic Azad University. *Scientific Research Quarterly of Woman and Culture*. 2012;4(12):49-63. (Full Text in Persian)

21. Magnano P, Craparo G, Paolillo A. Resilience and Emotional Intelligence: which role in achievement motivation. *International Journal of Psychological Research*. 2016;9(1):9-20.

22. Loghmanpour Zarini R, Talaromi Z. Investigating the Interaction of Emotional Intelligence, Spiritual Intelligence and Students' Academic Achievement Motivation (A Comparative Study of Imam Khomeini University of Marine Sciences, Noshahr and Technical & Technical University). *Journal of Research on Management of Teaching in Marine Sciences*. 2018;4(4):62-78. (Full Text in Persian)

23. Zohar D, Marshall I, Marshall I. *SQ: Connecting with our spiritual intelligence*: Bloomsbury Publishing USA; 2000.

24. Wigglesworth C. Why spiritual intelligence is essential to mature leadership. *Integral Leadership Review*. 2006;6(3):1-17.

25. Christenson SL, Rounds T, Gorney D. Family factors and student achievement: An avenue to increase students' success. *School Psychology Quarterly*. 1992;7(3):178.

26. Tamannaifar M, Niazi M, Amini M. Factors Influencing Students' Underachievement. *TLR*. 2007; 1 (24) :39-52. (Full Text in Persian)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی